

Оригинални научни рад

УДК 371.311.5:371.314.6]:796/799

ДОИ 10.7251/SVR1919199S

СТАВОВИ НАСТАВНИКА И УЧЕНИКА МЛАЂЕГ ШКОЛСКОГ УЗРАСТА О СЛОБОДНИМ СПОРТСКИМ АКТИВНОСТИМА

Проф. др Небојша Шврака

Професор Владо Шврака

Апстракт: Слободне спортске активности ученика представљају све облике игре, спорта, рекреације и забаве којима се пружа могућност ученику да задовољи своје интересе, склоности и способности за поједине области спортске гране за коју има афинитета. У раду су разматрани ставови и мишљења наставника и ученика млађег школског узраста о слободним спортским активностима, начину њихове реализације у практичном смислу и проблемима са којима се сусрећу и наставници и ученици.

Кључне речи: став, настава, физичко васпитање, физичке активности, мотивација.

УВОДНА РАЗМАТРАЊА

Слободне спортске активности остварују благотворно дејство на организам детета, па се стога препоручују у свим узрасним категоријама деце. Слободне спортске активности ученика представљају све облике игре, спорта, рекреације и забаве којима се пружа могућност ученику да задовољи своје интересе, склоности и способности за поједине области спортске гране за коју има афинитета. Ове активности у основној школи представљају облик васпитно-образовног деловања којим се омогућује ученику да открије, задовољи и даље развије интересовања, склоности и способности за поједине области живота, рада и стваралаштва, са посебним освртом на спортске активности. Њима се битно доприноси социјализацији потреба и мотива деце, свестраном и слободном васпитању ученика, што у многоме и саме спортске активности доносе својим радом и програмом. Основни разлог због којег настају одређени телесни деформитети, јесте тај што се деца недовољно крећу и што се не коригује ни у школи, а ни код куће, неправилно држање тела. У савременим условима и рада све више се истиче потреба да се програми у физичком васпитању не унифицирају, тј. да се прилагоде условима и потребма школа одређених региона. Физичко и здравствено васпитање,

с обзиром на задатак и улогу коју има на укупни развој личности, значајан је чинилац у васпитно-образовном раду у основним школама. Какво је стање у нашим основним школама? У овом раду ћемо приказати да ли се у нашим школама редовно изводе и реализују слободне спортске активности. Испитати у којој су мери ученици задовољни организациом слободних спортских активности.

Испитати да ли се наши ученици баве спортом и да ли би волели да у будућности тренирају неки спорт. Проверићемо да ли је ученицима у слободним спортским активностима важнија игра и дружење или победа. Испитати у којој су мери наши наставници мотивисани и оспособљени за реализацију слободних спортских активности.

Спорт и физичка рекреација деци и омладни обезбјеђује могућности да развијају вјештине комуникације, преговарања и лидерства, као и да испитују и унапређују своје способности, чиме повећавају самопоуздање, што је од пресудног значаја за овај процес откривања себе и света у коме живе и расту, чиме се ствара осећај заједништва и припадања. Спорт говори универзалним језиком који помаже да се премости оно што нас дели и да се успоставе оне основне вредности које су неопходне за свестранији развој деце млађег школског узраста. Будући на неопходности основног образовања све деце, школе представљају идеално место за спорт, рекреацију и игру, које у основи побољшавају квалитет образовања тако што доприносе целовитом развоју деце, а не само развоју њихових интелектуалних капацитета, и управо из тих разлога слободне спортске активности требају да заузимају значајно место у животу детета, како у школи тако и ван школе.

МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА

Проблем истраживања

Проблем истраживања представљају ставови и мишљења наставника и ученика млађег школског узраста о слободним спортским активностима, начину њихове реализације у практичном смислу и проблемима са којима се сусрећу и наставници и ученици.

Предмет истраживања

Предмет истраживања у овом раду јесте утврђивање ставова ученика млађег школског узраста IV и V разреда одновне школе и наставника о слободним спортским активностима.

Циљ истраживања

Сагледати ставове наставника и ученика четвртог и петог разреда о слободним спортским активностима; утврдити у коликом проценту деца и наставници имају позитивне или негативне ставове везано за кориштење слободних спортских активности, као и начине на који се могу превазићи постојећи проблеми.

Задаци истраживања

Из постављеног циља приоизилазе следећи задаци, и то:

1. Утврдити да ли се у нашим школама редовно изводе и реализују слободне спортске активности.
2. Испитати у којој су мери ученици задовољни организациом слободних спортских активности.
3. Испитати да ли се наши ученици баве спортом и да ли би волели да у будућности тренирају неки спорт.
4. Испитати да ли је ученицима у слободним спортским активностима важнија игра и дружење или победа.
5. Испитати у којој су мери наши наставници мотивисани и оспособљени за реализацију слободних спортских активности.

Хипотезе истраживања

На основу циља и задатак истраживања поставили смо општу хипотезу: *Полазимо од опште претпоставке да ће већина ставова наставника и ученика четвртог и петог разреда имати позитивне ставове везано за активно бављење физичким активностим и спортом у слободним спортским активностима.*

Помоћне хипотезе су:

1. Претпоставља се већина испитаника (ученика четвртог и петог разреда) слаже с тим да се у основним школама спортске активности изводе и организују редовно.
2. Претпоставља се да је већина испитаника (ученика четвртог и петог разреда) задовољна организациом спортских активности и односом наставника према њима.
3. Претпоставља се да се већина испитаника (ученика четвртог и петог разреда) бави спортом и да би волела и да у будућности тренирају неки спорт.
4. Претпоставља се да већина испитаника (ученика четвртог и петог разреда) у спортским активностима важнија игра и дружење него победа.
5. Претпостављамо да су наши испитаници (наставници), углавном, мотивисани и оспособљени за реализацију спортских активности.

Популација и узорак истраживања

Популацију истраживања чине учитељи-наставници и ученици млађег школског узраста IV и V разреда основних школа ОШ „Свети Сава“, ОШ „Милош Црњански“, ОШ Ђура Јакшић“, ОШ „Бранислав Нушић“ и ОШ „Десанка Максимовић“ у Бањој Луци. Узорак нашег истраживања чини 24 наставника, 107 ученика четвртог разреда и 145 ученика петог разреда.

Табеларни приказ броја анкетираних наставника.

Назив школе	Наставници
ОШ "Десанка Максимовић"	4
ОШ " Милош Црњански"	6
ОШ " Ђура Јакшић"	4
ОШ " Бранислав Нушић"	2
ОШ " Свети Сава"	8
УКУПНО	24

Табеларни приказ броја анкетираних ученика четвртог и петог разреда.

Назив школе	Ученици IV разред	Ученици V разред
ОШ "Десанка Максимовић"	20	20
ОШ " Милош Црњански"	28	31
ОШ " Ђура Јакшић"	20	20
ОШ " Бранислав Нушић"	13	17
ОШ " Свети Сава"	36	57
УКУПНО	107	145

Статистичка обрада података

Подаци добијени помоћу инструмената истраживања обрађени су на следећи начин:

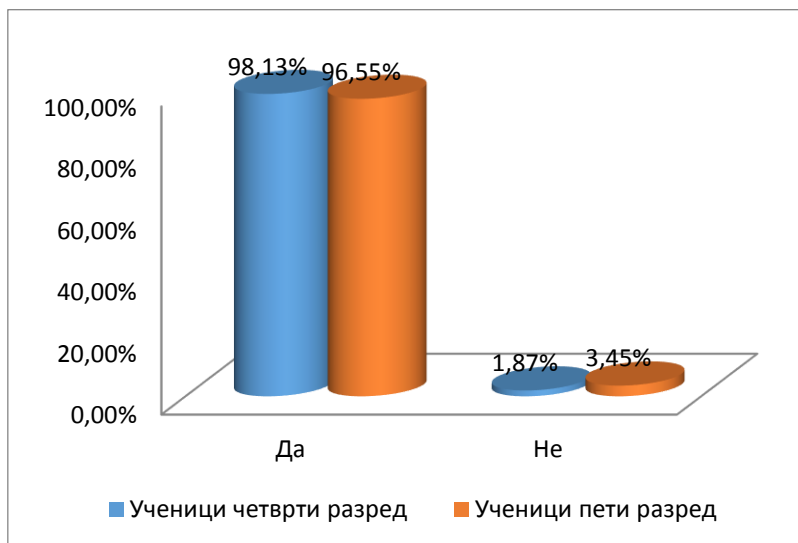
- χ^2 -тест,
- процентуални износ и
- коефицијент контингенције С.

РЕЗУЛТАТИ И ДИСКУСИЈА

У истраживању се пошло од претпоставке да наставници у основним школама треба да организују и изводе спортске активности и, на тај начин, омогуће ученицима да редовно похађају те активности.

Да ли постоји спортска секција у твојој школи?				
У Ч Е Н И Ц И	IV разред	Да	Не	УКУПНО
		f	f	f
		%	%	%
		105	2	107
		98,13	1,87	100,0
	V разред	140	5	145
		6,6	6,6	
		9,65	3,45	100,0
УКУПНО		245	7	252
		97,22	2,73	100,0

$$\chi^2 = 0,28 \quad df=1 \quad C = 0,033$$

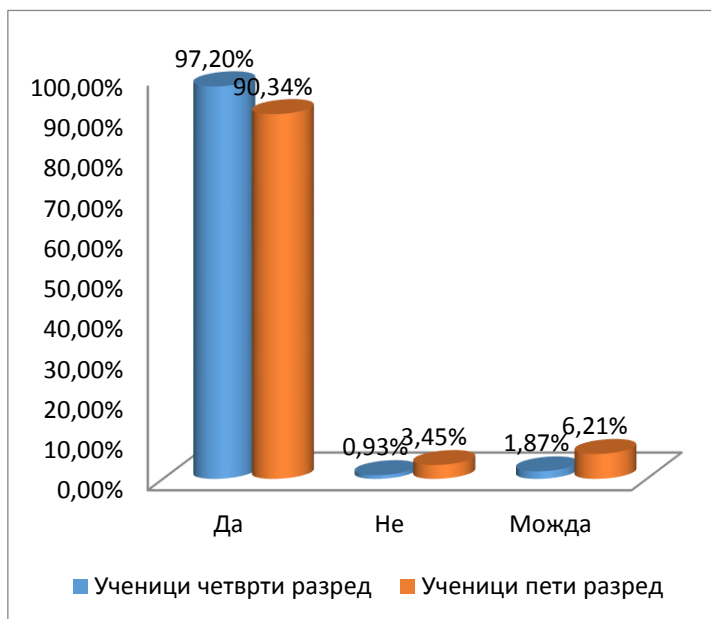
Резултати истраживања показују да већина ученика има позитиван став да се у основним школама редовно и са довољним бројем часова организују и изводе слободне спортске активности, чиме је доказана прва хипотеза.

Да ли сте задовољни како наставници организују спортске активности?					
УЧЕНИЦИ	IV разред	Да	Не	Можда	УКУПНО
		f %	f %	f %	f %
			104 97,20	1 0,93	2 1,87
	V разред	131 6,6 90,34	5 6,6 3,45	9 6,6 6,21	145 100,0
УКУПНО		235 93,25	6 2,38	11 4,37	252 100,0

$\chi^2=2,74$

df=2

C=0,011

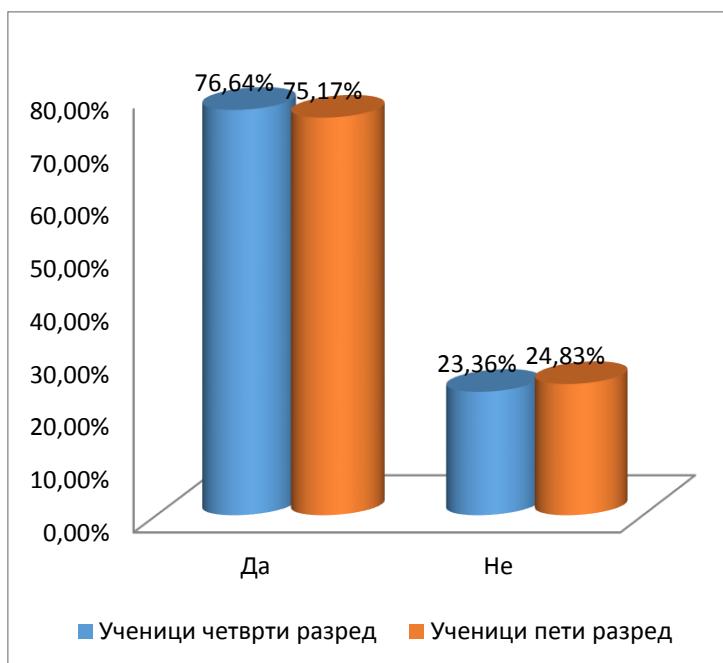
Добијени резултати нам говоре да је већина ученика задовољна начином организације спортских активности у нашим основним школама што потврђује другу помоћну хипотезу која говори о томе да су ученици задовољни организацијом спортских активности.

		Да ли се бавиш спортом?			
У Ч Е Н И Ц И	IV разред	Да	Не	УКУПНО	
		f %	f %	f	%
			82 76,64	25 23,36	107 100,0
	V разред	109 6,6 75,17	36 6,6 24,83	145 100,0	
УКУПНО		191 75,79	61 24,21	252 100,0	

$\chi^2=0,02$

$df=1$

$C=0,009$

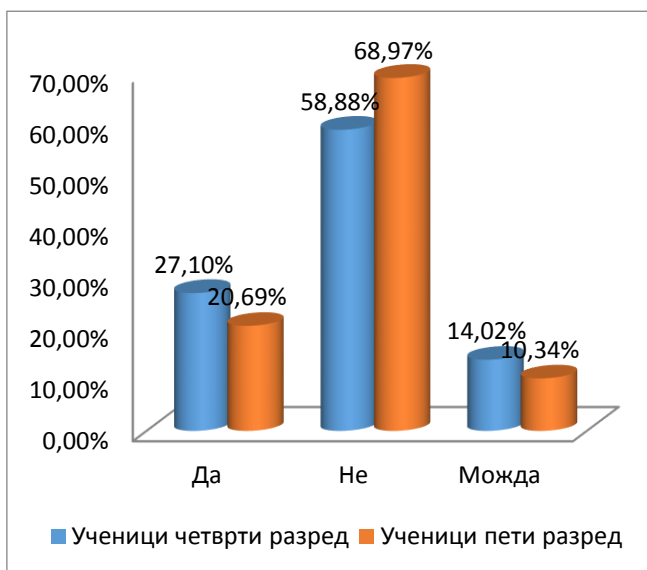
Из ових статистичких показатеља може се закључити да се ученици основних школа баве спортом, што потврђује трећу помоћну хипотезу која говори о учешћу ученика у спортским активностима.

		Да ли ти је важно да победиш у спортским активностима?			
У	IV	Да	Не	Можда	УКУПНО
		f %	f %	f %	f %
У	IV	29	63	15	107
		27,10	58,88	14,02	100,0
Ч	V	30	100	15	145
		6,6 20,69	6,6 68,97	6,6 10,34	100,0
УКУПНО		59 23,41	163 64,68	30 11,91	252 100,0

$\chi^2=2,06$

df=2

C=0,090

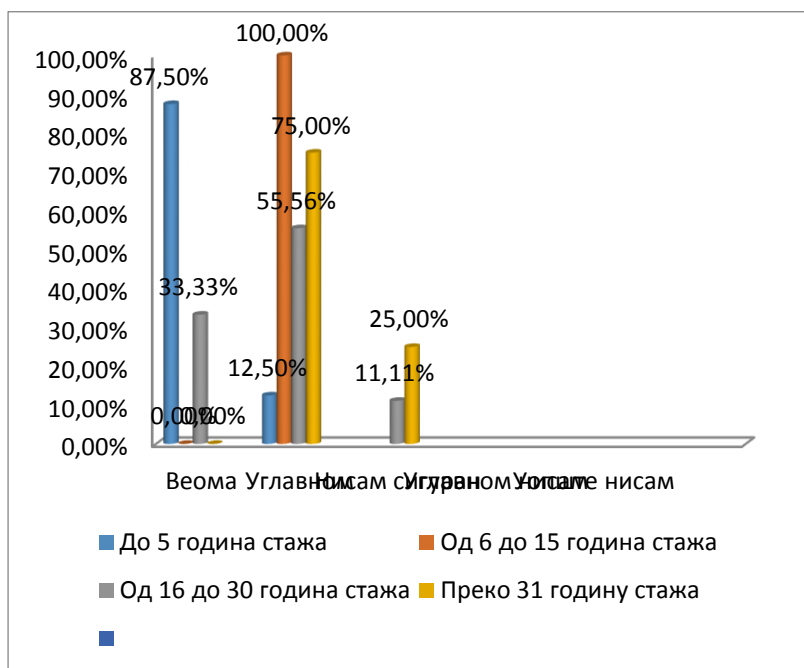
Добијени резултати на овом питању нам говоре да већини ученика четвртог и петог разреда није важно да победе у спортским активностима, што потврђује четврту помоћну хипотезу која говори о томе да ученицима није најважнија победа у спортским активностима.

Колико сте оспособљени за квалитетно спровођење спортских активности?							
Н А С Т А В Н И Ц И	ОШ "Десанка Максимов ић"	Веома	Углав ном	Нисам сигур ан	Углав ном нисам	Уопш те ниса м	УКУП НО
		f	f	f	f	f	f
		%	%	%	%	%	%
		0	4 100,0	0	0	0	4 100,0
	ОШ " Милош Црњански' ,	1 6,6 16,67	5 6,6 83,33	0	0	0	6 100,0
	ОШ " Ђура Јакшић"	1 25,00	0	3 75,00	0	0	4 100,0
	ОШ " Бранислав Нушић"	0	2 100,0	0	0	0	2 100,0
	ОШ " Свети Сава	1 2,50	7 87,50	0	0	0	8 100,0
	УКУПНО	3 12,50	18 75,00	3 12,50	0	0	24 100,0

$$\chi^2=11,30$$

$$df=4$$

$$C=0,66$$

Добијени резултати делимично потврђују део пете помоћне хипотезе која говори о томе да наставници сматрају да су углавном оспособљени за реализацију спортских активности.

У којој мери сте мотивисани за квалитетну реализацију слободних спортских активности?		Веома	Углавном	Нисам сигуран	Углавном нисам	Уопште нисам	УКУПНО
НАСТАВАНИ	ОШ "Десанка Максимовић"	f	f	f	f	f	f
		%	%	%	%	%	%
		0	4	0	0	0	4
			100,0				100,0
	ОШ "Милош Црњански"	1	5	0	0	0	6
		6,6	6,6				
		16,67	83,33				100,0

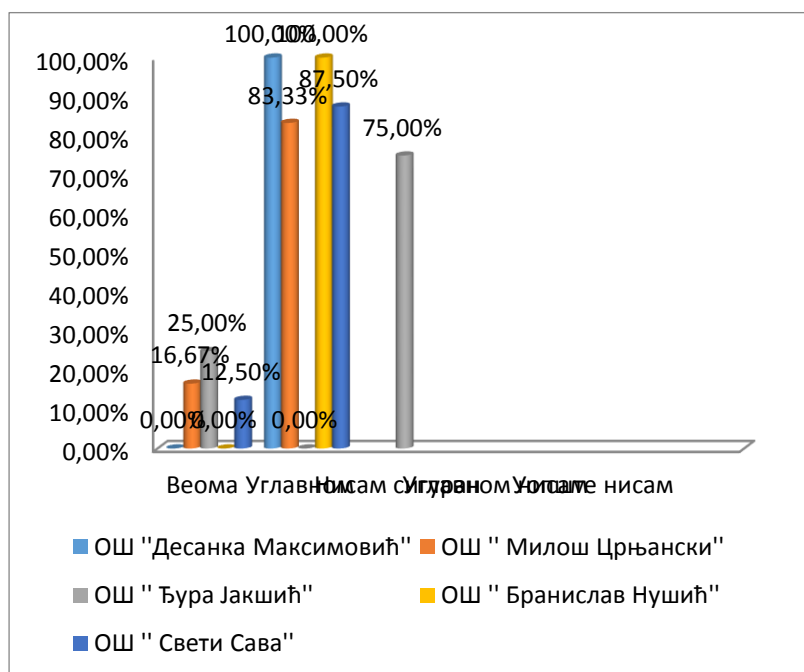
Švraka N., Švraka V.: STAVOVI NAST. I UČEN. MLAĐEG ŠK. UZRASTA...

Ц И	ОШ "Ђура Јакшић"	1 25,00	0	3 75,00	0	0	4 100,0
	ОШ "Бранислав Нушић"	0	2 100,0	0	0	0	2 100,0
	ОШ "Свети Сава"	1 12,50	7 87,50	0	0	0	8 100,0
УКУПНО		3 12,50	18 75,00	3 12,50	0	0	24 100,0

$$\chi^2=6,65$$

$$df=4$$

$$C=0,465$$

Добијени резултати на овом питању нам говоре да су наши наставници углавном мотивисани за реализацију спортских активности, што углавном потврђује дио наше помоћне хипотезе која говори о томе да су наставници, углавном, мотивисани за реализацију слободних спортских активности.

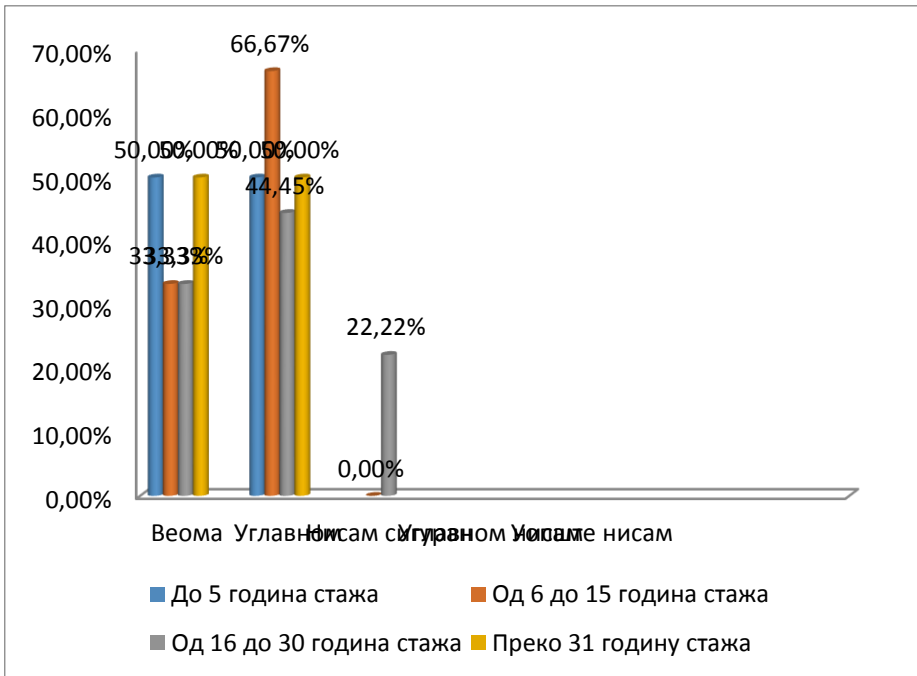
У којој мери сте мотивисани за квалитетну реализацију слободних спортских активности?

Н А С Т А В Н И Ц И	До 5 година стажа	Веома	Углавном	Нисам сигуран	Углавном нисам	Уопште нисам	УКУПНО
		f	f	f	f	f	f
		%	%	%	%	%	%
	4	4	0	0	0	8	
	50,00	50,00				100,0	
	Од 6 до 15 година стажа	1	2	0	0	0	3
		6,6	6,6				100,0
	33,33	66,67					
	3	4	2	0	0	9	
	Од 16 до 30 година стажа	33,33	44,45	22,22			100,0
	Преко 31 годину стажа	2	2	0	0	0	4
		50,00	50,00				100,0
УКУПНО		10	12	2	0	0	24
		41,67	50,00	8,33			100,0

$\chi^2=1,25$

df=4

C=0,222

Добијени резултати на овом питању нам говоре да су наставници углавном мотивисани за реализацију спортских активности, што, углавном, потврђује дио наше пете помоћне хипотезе која говори о томе да су наставници углавном мотивисани за реализацију слободних спортских активности. Резултати до којих смо дошли су потврдили све помоћне хипотезе, а тиме и главну хипотезу. Дакле, већина наших испитаника наставника и ученика четвртог и петог разреда имају позитивне ставове везано за активно бављење физичким активностим и спортом у слободним спортским акитвностима.

Да би се унапредиле и побољшале спортске активности у школама, треба обезбедити одговарајуће услове тј. обезбедити адекватне објекте и опремити их одговарајућом опремом за реализацију слободних спортских активности. Такође је неопходно и стручно оспособљавање тј. усавршавање наставника који реализују са ученицима слободне спортске активности. Неопходно је мотивисати и подстицати ученике за учешће у слободним спортским активностима према њиховим могућностима и способностима. Децу и њихове родитеље треба што боље и прецизније упознати са садржајем спортских активности, те са тим шта спортске активности пружају деци. Треба нагласити деци и родитељима да спортске активности највише доприносе очувању психичког и физичког здравља детета. Дакле, неопходно је детаљно упознавање деце и родитеља са садржајем и циљем спортских активности. Организовати посете спортским клубовима, неким

утакмицама и на часове довести професионалне тренере и играче. Организовати такмичења ученика јер би их то могло мотивисати и заинтересовати за редовно похађање слободних спортских активности. Такмичећи се са својим вршњацима из других школа и клубова деца ће схватити који су циљеви слободних спортских активности.

TEACHERS AND YUNG STUDENTS ATTITUDES TOWARS ADDITIONAL SPORT ACTIVITEIES

Ptofesor Nebojša Švraka PhD, profesor Vlado Švraka

Abstract: This paper analyses certain students' and teachers' attitudes towards free activities and their representation in teaching Physical Education.

Key words: *attitude, teaching, Physical Education, physical activities, motivation.*

ЛИТЕРАТУРА

1. Берковић, Л., (1978): *Методика физичког васпитања*, НИП Партизан, Београд.
2. Вукотић, Е., Крамершек, Ј., (1963): *Збирка 600 игара*, ИП Спортска књига, Београд.
3. Гајић, М., (1985): *Основи моторике и човека*, факултет физичке културе, Нови Сад.
4. Гојков, Г., (1986): *Индивидуализација-основ педагошке реформе*, Мисао, Нови Сад.
5. Крсмановић, Б., (1996): *Час физичког вежбања*, Факултет физичке културе, Нови Сад.
6. Шврака, Н., (2011): *Методика наставе физичког васпитања*, Бања Лука, НУБЛ.